

A k a d e m i c k ý BULLETIN

1/95

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

V předvánočním shonu došlo vinou nedostatečné domluvy mezi redakcí AB a sazárna k nevhodným zásahům do příspěvku člena Akademické rady AV ČR RNDr. V. Petruše, CSc., který byl otištěn v AB č. 21/94. Za tyto zásahy, jimiž utrpěla srozumitelnost textu, se redakce čtenářům omlouvá a otiskuje zmíněný příspěvek znovu ve správné úpravě.

Z V. zasedání Akademického sněmu

Vážené dámy, vážení pánové, milé kolegyně a kolegové, abychom mohli jednat o rozpočtu na rok 1995, jehož návrh byl předložen v materiálu č.3, musíme se nejdříve seznámit se současníkem ekonomickou situací Akademie.

Finanční prostředky v roce 1994

V **neinvestičních výdajích** jsme měli původní rozpočet 1,207 mld. Kč. K tomu nám přibylo v průběhu roku přes 50 mil. Kč z naší Grantové agentury, 150 mil. Kč z Grantové agentury ČR a přes 70 mil. Kč v mimorozpočtových příjmech (t.j. zejména zahraničních grantech a darech). Neboli, za prvních 10 měsíců letošního roku jsme zvýšili rozpočet o více než 270 mil. Kč **účelových** prostředků. Získáním těchto peněz se nám podařilo alespoň z části vyrovnat náš rozpočet tak, že stačí ke skromné práci. Je důležité si uvědomit, že na tyto prostředky je přímo vázána většina mzdových a věcných prostředků ústavů: toto je princip

Mau. 16.11

našeho **účelového financování**. Lze spolehlivě odhadnout, že účelové financování (t.j. financování grantů a projektů) tvoří podstatně více než polovinu rozpočtu Akademie. Dále je třeba zdůraznit – škoda, že není přítomen pan ministr školství – že 37 % (!) grantů GA ČR řeší společně pracovníci vysokých škol a Akademie. Další palčivou otázkou byly letos mzdové limity. Zvláště páni ředitelé si pamatují, že na jarním Sněmu jsme museli omezit čerpání osobního hodnocení na pouhá 4 % nárokových platů. To ve většině případů platilo až do pololetí. Získáním dalších prostředků, zejména z domácích a zahraničních grantů, se situace zlepšila a v současné době provádíme „inventuru“ mzdových prostředků tak, abychom mohli zbytek mzdových limitů rozepsat na pracoviště. Situace v investičních prostředcích byla počátkem roku katastrofální – rozpočet činil pouhých 140 mil. Kč. V průběhu roku jsme získali (opět zejména z grantů) dalších 70 mil. Kč. Nyní se pokoušíme o získání dalších 45 mil. Kč na přesně určené „velké“ přístroje, zejména na celoakademický počtač.

Další ekonomické problémy

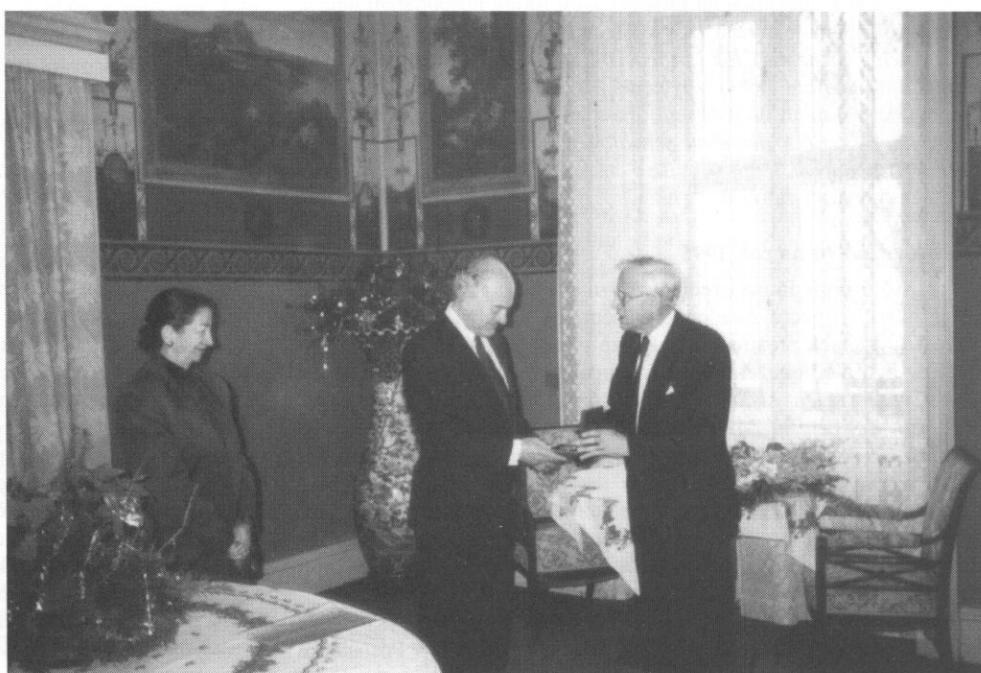
Každoročním problémem všech rozpočtových organizací je **konec roku**, kdy musíme přesně utratit přidělené prostředky (nespotřebované propadnou). Pracoviště, která přejdou na příspěvkovou formu hospodaření, se tohoto problému zbaví. Nepodařilo se nám přesvědčit Ministerstvo financí, že patentování je výsledkem vědecké činnosti. Patentování výsledků vědecké práce je považováno za komerční činnost podléhající **poplatkům za patentovou ochranu v ČR**, tedy prostředky státního rozpočtu budeme do státního rozpočtu zase vracet. Aby pracoviště za „vynálezání“ nebyla trestána placením poplatků, předkládáme návrh tyto poplatky hradit ze společné části rozpočtu. Samozřejmě, naším letošním nejvážnějším problémem je **odchod zejména mladých pracovníků**. V uplynulých letech jsme rušili ústavy, snažili se převést pracovníky na vysoké školy a propouštěli jsme především ty postradatelné – Akademie v letech 1989–1993 „zeštíhlela“ na polovinu. Bohužel, za prvních 9 měsíců letošního roku odešlo přes 500 perspektivních pracovníků. Příčiny odchodu pracovníků jsou dvě:

– **nízké výdělky**, náš vědecký pracovník ve 29 letech má v průměru 6 500,- Kč měsíčně, ve 35 letech dostává celkem asi 7 200,- Kč, tedy méně než (podle inzerátu) nástupní plat nezaškoleného pracovníka v obchodním domě. Zvýšení platu nebrání mzdové předpisy, ale zásadní nedostatek prostředků. Pro 17 našich pracovišť nestačil letošní rozpočet (bez oprav, nájmů a energií) ani na zaplacení mezd a zákoněho pojištění.

– **zastarávající přístrojové vybavení**, které ani „vědecké fandy“ k práci na Akademii neláká. Zastarávání je dánou nízkými investičními možnostmi (roční rozpočet Akademie zde nedosahuje ani 3 % obhospodařovaného majetku!).

Zlatou oborovou čestnou plaketu Františka Palackého za zásluhy ve společenských vědách předal mimorádnému a zplnomocněnému velvyslanci Izraele v České republice Dr. Moshe Yegarovi dne 21. prosince 1994 předseda AV ČR Prof. Dr. R. Zahradník. Udělení čestné plakety AV ČR Dr. M. Yegarovi je jednak výrazem uznání jeho podílu na rozvoji vědeckých styků mezi Izraelem a Českou republikou, jednak oceněním významu dvou monografií o historické úloze a postavení muslimů v Barmě a Britské Malajsii, které publikoval v roce 1972 a 1979. Dr. M. Yegar v současné době připravuje monografii o historii československo-izraelských styků od roku 1948 do současnosti.

Foto B. Šléglová

Tak jako při projednávání rozpočtu v Poslanecké sněmovně zde znovu zdůrazňujeme, že nedoje-li k systémovému řešení ekonomických problémů české vědy (nejen Akademie věd), nutně brzy dojde k propadu celé vědecké generace.

Letos často diskutovaným problémem je **forma účelového financování naší vědy**. Ke schválení Poslaneckou sněmovnou je připravena novela zákona 300/92 Sb. o státní podpoře vědecké činnosti a vývoje technologií a připravuje se prováděcí nařízení vlády k tomuto zákonu. Každopádně podporujeme účelové financování naší vědy. Přechod ze současného způsobu financování na financování celé vědecké činnosti (včetně mezd) prostřednictvím projektů a grantů (o něž by byl současný institucionální rozpočet snížen), však nelze provést skokem – musí se ustavit „ustálený stav“. Pokud by se nezměnila legislativa i vnitřní pravidla, nositel zahraničního grantu by neměl na mzdy a pracovník, který by jen na krátkou dobu neměl grant, by přišel o místo. Tento navrhovaný postup by byl zcela formální a již tak tifzivou situaci by ještě zhoršil. Samozřejmě je nezbytné, aby vláda měla kontrolu, jak jsou prostředky věnované na vědu použity. Rada vlády navrhoje zavedení Centrální evidence projektů (CEP) i Registru institucionálního financování organizací výzkumu a vývoje (RIF). Bylo by zřejmě lepší využít soustavy evidence projektů, která od počátku existuje v grantových agenturách, než zavádět další – máme bohužel zkušenosť se dřívější SKVTRI.

Vážnou otázkou přelomu letošního a příštího roku je **přechod řady pracovišť na příspěvkovou formu hospodaření**. V příspěvkové formě již od počátku roku hospodaří naše nakladatelství Academia, od 1. října na ni přechází i část Střediska služeb, přičemž 21 pracovníků SSL je začleněno do Kanceláře Akademie (podotýkám, že se nejedná o „rozrůstání“ KAV, ale o účelnější organizaci služeb). Od 1.1.1995 se stává příspěvkovou organizací i Vývojová optická dílna v Turnově. Považujeme za rozumné, aby na příspěvkovou formu hospodaření postupně přecházela i naše vědecká pracoviště, přičemž *Akademie věd by jako zřizovatel zůstala organizací rozpočtovou*. Finanční kruhy se nám diví, že jsme se pro tuto formu hospodaření již dříve nerozhodli. Výhody jsou jasné:

- možnost meziročného převodu prostředků,
- přímé využití příjmů v příspěvkové organizaci (bez mezičlánků Akademie a Ministerstva financí),
- nerozlišování investičních a neinvestičních prostředků, bez stanovení mzdového limitu atd.

Existuje zde ovšem řada nevýhod, jako např.:

- otázka odpisu hmotného investičního majetku,
- daňové problémy,
- jiná forma regulace mezd.

Každý ústav, který si bude přát podrobnější informace, dostane je od Akademické rady (třeba prostřednictvím Dr. Seidla).

Předpokládáme, že *příspěvek zřizovatele zůstane na úrovni současného rozpočtu*, příspěvková pracoviště nesmí být znevýhodňována. Žádný ústav nebude k přechodu na příspěvkovou formu hospodaření nuten. Změna režimu bude možná vždy k 1. lednu a 1. červenci po souhlasu jak zřizovatele (Akademie), tak i pracoviště. Aby převod na příspěvkovou formu hospodaření nebyl zbytečně zdržován rozhodnutím Sněmu, doporučují zahrnout do usnesení dnešního Sněmu *udělení pravomoci Akademické radě k přímému schvalování převodu na příspěvkovou formu hospodaření*. Jedná se spíše o otázku ekonomické rozvahy, jíž by se Sněm nemusel zabývat.

Návrh rozpočtu na rok 1995

Včerejší Večerník Praha uvedl: „...Významným bodem jednání Sněmu bude návrh rozpočtu Akademie, v němž by měl být patrný výrazný nárůst finančních prostředků...“. Pouze pro přítomné pány novináře – měl by být, ale bohužel není. Budu opakovat známou skutečnost, že české vědě (nejen Akademii) bude chybět v příštím roce nejméně 500 mil. Kč. Letošní Zásady vlády určují růst prostředků na vědu ze současných 0,46 % HDP na 0,7 % HDP v konečném stavu. Financování vědy v roce 1995 však zůstává na úrovni roku 1994. Dopad této skutečnosti na Akademii věd je následující: Věcné neinvestiční prostředky zůstávají přesně na nominální úrovni letošního roku (bez jakéhokoliv ohledu na možnou inflaci). Mzdové prostředky jsou proti letošním u roku vyšší o 8,4 %, tedy přesně o povinnost vyplatit polovinu 13. a 14. platu. Investiční prostředky roku 1995 jsou vyšší pouze o 1,8 % (srov. s výší inflace). Při projednávání rozpočtu v Poslanecké

sněmovně jsme se soustředili na nízké investice a nízké výdělky. Zatímco v oblasti investiční části rozpočtu je (po projednání v komisi i výboru) naděje na mírné zvýšení, zvýšení prostředků na mzdy není reálné. Přitom při projednávání jsme zdůraznili my, parlamentní zpravodaj a v diskusi i někteří poslanci, že současný stav je neudržitelný a nebude-li brzy řešen, povede k propadu vědecké generace.

Dnes budeme schvalovat pouze rozdělení rozpočtu podle způsobu využití, nikoliv konkrétní rozpis na ústavy. Veškeré údaje jsou uvedeny v tištěném materiálu (bod 3). Proto pouze krátký komentář: Ze 142,5 mil. Kč **investičních prostředků** věnujeme na stavby pouze 57,5 mil. Kč. Znamená to, že nové stavby nebudou zahajovány. Zbývající prostředky na stroje a zařízení (85 mil. Kč) budou jako letos v převážné části rozepsány na pracoviště (podle počtu vysokoškoláků), část bude rozdělena v „konkursu“. Napřesrok musíme malou část investic dát naší Grantové agentuře a část ponechat na rozvoj společné počítacové techniky a sítí. V **neinvestičních prostředcích** budeme dnes schvalovat pouze jejich využití, jak je dánou v tabulce na str. 5 písemného materiálu. V důsledku přechodu tří pracovišť na příspěvkovou formu hospodaření přechází některé rozpočtové výdaje do příspěvků, proto jsou v některých řádcích nuly. Ze stejného důvodu máme předepsané nižší příjmy, proto i rezervované výdaje na jejich dosažení uvedené v tabulce jsou nižší. Proti letošnímu roku je v tabulce navíc vytvořena minimální rezerva na vázání prostředků za neobsazená místa. Ta (v omezené míře) umožní i zvýšení rozpočtu pracoviště v případě dohodnutého zvýšení počtu pracovníků. Celkový rozpis na pracoviště „na vědu“ je proti letošnímu roku vyšší právě o 4 %, tj. právě o to, oč se nám zvýšil rozpočet neinvestičních výdajů a kryje to pouze mzdový nárůst způsobený povinností vyplatit polovinu 13. a 14. platu. Porovnáme-li částku, kterou budeme moci použít v roce 1995 „na vědu“ s výší mzdových prostředků (+ 35 % pojističní), nezbývá vůbec nic na věcné náklady naší vědecké práce. Ty musíme stejně jako letos plně krýt zejména z grantů.

Rozpis prostředků na pracoviště

Rozpis prostředků (zejména 859,5 mil. Kč neinvestičních) na pracoviště bude schvalovat až jarní zasedání Sněmu. Aby bylo možno tento rozpis připravit, je třeba dnes schválit jeho zásady, jak jsou uvedeny v písemném materiálu na straně 6. Jejich stručná presentace vedla k některým nejasnostem. Pro upřesnění je nutno zdůraznit:

(1) Převážný počet pracovišť bude Akademické hodnotitelské gremium hodnotit až v příštím roce, přičemž hodnocení bude dokončeno až v roce 1996. Proto rozpis prostředků na pracoviště musí být proveden prakticky stejně jako v letošním roce, změny mohou být minimální. Je třeba vzít v úvahu, že některým pracovištěm nestačí rozepsané prostředky „na vědu“ ani na mzdy a pojističní. Kromě objektivních příčin (relativně vysokých mezd nebo relativně nízkých věcných nákladů) mohou být příčiny „historické“ či systémové (např. ztráta některých příjmů, jimiž byly dříve výdaje kryty). K tomu je nutno přihlédnout, ne však rozpočet zásadněji měnit. Dále je třeba v pozitivním smyslu přihlédnout i ke grantové aktivitě pracoviště, při zvyšování podílu účelového financování tento trend v budoucnu poroste. Naproti tomu v písemném materiálu uvažovaný vliv změn počtu pracovníků není ve většině případů signifikantní a bude vzat v úvahu jen v případech přechodu pracovníků mezi jednotlivými ústavy. Znovu zdůrazňuji, že změny v rozpočtech pracovišť budou minimální a nebudou prováděny „kalkulačkovou logikou“, ale budou dohodnutý na společném jednání s vedoucími vědních oblastí.

(2) V důvodové zprávě Ministerstva financí k našemu rozpočtu (nikoliv v rozpočtu samém) je uvažována částka 316 mil. Kč pro naši vnitřní Grantovou agenturu. Pokud bychom takto postupovali a na úkor institucionálních výdajů tuto částku vyčlenili výhradně pro nositele grantů GA AV ČR (připomínám, že naše grantová agentura poskytuje cca 20 % všech grantů a příspěvků v Akademii věd), pak by nositelé grantů všech ostatních grantových agentur neměli ani prostředky na mzdy. Toto je příklad naprostě formálního rozhodnutí o účelových prostředcích shora, které je pro nás zcela nepřijatelné. Účelové financování v roce 1995 by měly tvořit prostředky z grantových agentur domácích i zahraničních a projekty centrálních úřadů, které budou doplněny (většinou na základě trojstranných dohod mezi grantovou agenturou, nositelem grantu a vedením pracoviště) o prostředky rozepsané na pracoviště (t.j. včetně mezd řešitelů a spoluřešitelů). O tomto povedeme sami v průběhu příštího roku velmi jednoduchou evidenci.

Rozpis příspěvků uvedený v materiálu je dán Ministerstvem financí a bez vážného důvodu jej nemůžeme měnit.

Tvorba příjmů a jejich záměna za výdaje bude v našich rozpočtových organizacích prováděna podle pravidel platných v letošním roce. Samozřejmě, příspěvkovým organizacím příjmy zůstávají v plné výši.

Trvající úkoly předchozích akademických sněmů

Trvají dva uložené úkoly:

- příprava návrhu vnitřní finanční a mzdové politiky Akademie v souvislosti s přípravou návrhu vědní koncepce a prováděním nezávislého hodnocení – zpráva by měla být podána Sněmu na podzim r.1995;
- jednání s příslušnými orgány o zlepšení situace zejména ve mzdách a investicích – toto bude zřejmě úkol trvalý.

Praha, 22.listopadu 1994

Středisko služeb AV převzalo od družstva pro výstavbu hromadných garáží Stave v Praze 8, Davídkova ul., 15 samostatných garážových boxů pro služební osobní automobily (nebo malou mechanizaci) pracovišť Akademie.

Jelikož zájem pracovišť Akademie v areálu Na Slovance nebyl vyčerpávající, opakujeme nabídku touto formou a žádáme zájemce o písemnou žádost na adresu: SSL AV ČR Praha 2, Legerova 61, 63, PSČ 120 00, nejpozději čtrnáct dní po vyjít této zprávy.

Cena za měsíční nájem 560,- Kč je včetně úhrady za služby a energie. Zájem pracovišť bude upřednostněn před fyzickými osobami.

Informace

IIASA (International Institute for Applied Systems Analysis), Laxenburg-Wien, Rakousko je interdisciplinární, nevládní výzkumná organizace sponzorovaná konsorcium národních členských organizací (akademii věd nebo vědeckými komitety) sedmnácti zemí – Rakouska, Bulharska, Kanady, České republiky, Finska, Německa, Maďarska, Itálie, Japonska, Kazachstánu, Holandska, Polska, Ruské federace, Slovenské republiky, Švédská, Ukrajiny a USA. IIASA nabízí mladým vědcům ve věku obvykle mezi 22-30 lety účast na pravidelně se opakujících letních programech YSSP (Young Scientists Summer Program). V roce 1995 proběhne letní program mladých vědců v termínu od 1. června do 31. srpna, přičemž konečný termín přihlášek je 1. února 1995. Jde jak o individuální výzkum s dohledem, tak i o nezávislý výzkum v projektech:

* GLOBAL ENVIRONMENTAL CHANGE

Transboundary Air Pollution

Regional Material Balance Approaches to Long-Term Environmental Policy Planning

Implementation and Effectiveness of International Environmental Commitments Water Resources

Modeling Land Use and Land Cover Change in Europe and Northern Asia Radiation Safety of the Biosphere

Population, Development and Environment

* GLOBAL ECONOMIC AND TECHNOLOGICAL TRANSITIONS

Environmentally Compatible Energy Strategies

Forest Resources, Environment and Socioeconomic Development of Siberia

Economic Transition and Integration

Systems Analysis of Technological and Economic Dynamics

* SYSTEMS METHODS FOR THE ANALYSIS OF GLOBAL ISSUES

Optimization Under Uncertainty

Methodology of Decision Analysis

Dynamic Systems

Risk Policy and Complexity

Advanced Computer Applications

IIASA obvykle nefinancuje účast mladých vědců na YSSP, o finanční podporu lze požádat národní členskou organizaci IIASA. V České republice se můžete obrátit na Ing. K. Zemana, CSc., Ústav pro hospodářskou politiku ČR, Sokolská 66, 120 00 Praha 2, tel. 242 21 080. V současné době probíhají jednání o spoluúčasti Akademie věd ČR v činnosti Národní členské organizace IIASA. Informace o tom mohou podat Doc. RNDr. M. Straškraba, DrSc., Entomologický ústav AV ČR, Branišovská 31, 370 05 Č. Budějovice, tel. 038 41928, fax 038 45985 a Ing. Z. Brož, CSc., Kancelář AV ČR, Národní 3, 111 42 Praha 1, tel. 242 40 522, fax 242 40 512. Podrobné materiály programu YSSP (72 stran textu) a přihlášky k účasti lze obdržet na adrese: Margaret Traber, YSSP Coordinator, IIASA, A-2361 Laxenburg, Austria. tel. 0043 2236 807 ext. 448, fax 0043 2236 73148, E-mail traber@iiasa.ac.at, k nahlédnutí jsou k dispozici na výše uvedených adresách.

Pozn. redakce AB:

Vzhledem k výrobním lhůtám Akademického bulletinu byly vybrané ústavy AV ČR o těchto možnostech informovány nezávisle na publikovaném oznamení prostřednictvím příslušných vědních oblastí.

Katedra jazyků AV ČR, Národní 3, Praha 1, oznamuje, že pořádá intenzivní, tzv. předvýjezdové kurzy angličtiny, němčiny a francouzštiny pro pracovníky AV ČR. Přednost mají ti, jimž byla schválena služební cesta do zahraničí v 1. polovině r. 1995.

Kurzy se budou konat v následujících termínech:
angličtina 30. 1. – 10. 2. 1995
němčina 30. 1. – 3. 2. 1995
francouzština 30. 1. – 3. 2. 1995
Uzávěrka přihlášek byla 6. 1. 1995.

(Pozn. red. AB – všechny ústavy AV ČR byly včas informovány formou hromadného dopisu.)

V zájmu dosažení větší homogenity úrovně v jednotlivých kroužcích je nezbytné, aby všichni přihlášení absolvovali vstupní (rozřaďovací) text. Kurzy jsou určeny pro středně a více pokročilé zájemce, a jsou naprosto nevhodné pro začátečníky a mírně pokročilé.

Ve dnech 17.a 18. listopadu 1994 se konala v Paláci kultury v Praze pod záštitou Akademie věd ČR a UNIDO mezinárodní konference INTERFORUM. Konference byla organizována Technologickým parkem AV ČR. Zároveň konference bylo vyvolat diskusi expertů z oblasti vědy, průmyslu a vládních i nevládních organizací o postavení a úloze vědy a vývoje technologií v rozvoji moderní společnosti. Konference INTERFORUM byla svým zaměřením orientována na vztah mezi výzkumem a průmyslem, zvláštní pozornost však byla rovněž věnována přenosu vědeckých výsledků do praxe prostřednictvím malých a středních inovačních firem. Konference se zúčastnilo 83 pozvaných účastníků ze 14 zemí.

Program konference zahrnoval plenární přednášky a navazující diskuse u kulatého stolu. Přednášejícími a účastníky diskusí byli experti z jedenácti zemí. Úvodní referáty na téma postavení a úkoly vědy a vývoje technologií na přelomu tisíciletí přednesli předseda Akademie věd profesor R. Zahradník a pan Gonzales Hernandez, vedoucí oddělení vyhodnocování projektů UNIDO. V diskusích po plenárních přednáškách byly porovnávány zahraniční zkušenosti s realitou a potřebami České republiky a byly vypracovány závěry a doporučení, jejichž zámem je napomoci praktickému uplatnění výsledků vědecké práce. Paralelně s konferencí proběhla pracovní schůzka zástupců Akademie věd Slovenska, Maďarska, Polska a České republiky. Na schůzce, kterou organizovalo UNIDO, byl připraven návrh regionálního projektu ustavení technologických parků při Akademických věd zúčastněných zemí. V projektu budou za asistence UNIDO využity zkušenosti z ustavení a provozu Technologického parku AV ČR, který je pilotním projektem celého zámeru.

Zprávy AV ČR

Ústav radiotechniky a elektroniky AV ČR uzavřel dohodu o spolupráci s **Institute of Modern Communications**, Northern Jiaotong University v Pekingu. Čínská strana má velký zájem o spolupráci v oblasti digitálních komunikací s rozprostřeným spektrem, CDMA a mobilních radiokomunikací.

3. prosince 1994 byla podepsána **dohoda mezi AV ČR, Karlovou univerzitou a Nadací Giorgio Cini v Benátkách**. Základní formou spolupráce budou symposia po 2-3 letech střídavě v Benátkách a v Praze. Dohoda platí do konce roku 1999 a může být využívána pouze pracovišti společenských věd. První symposium (Renesance v Itálii a v Čechách) se bude konat v roce 1996. Podrobnosti jsou k dispozici u Dr. Kandertové v Kanceláři AV, Národní 3, Praha 1.

V listopadu 1994 bylo korespondenční cestou podepsáno **ujednání mezi AV ČR a Mississippským konsorciem pro mezinárodní rozvoj**. Platí do 31.10.1999 a jeho prováděním byl pověřen Ústav dějin umění, pracovní skupina Architektura a urbanismus. Spolupráce (velmi výhodná pro AV) zahrnuje vzdělávání v oblasti životního prostředí a veřejné správy, výuku angličtiny, územní plánování, privatizaci, výměnu vědeckých pracovníků a společný výzkum.

Při příležitosti podpisu smlouvy mezi **Akademii věd ČR a firmou MICROSOFT** předala firma Akademii podrobné informace o systému přípravy administrátorů lokálních počítačových sítí. Informace zahrnují přehled kursů, které firma poskytuje, seznam doporučené literatury, podmínky pro získání oficiální certifikace administrátora pro produkty firmy MICROSOFT včetně vzorových zkušebních testů a další užitečná fakta.

Informace je nahraná na čtyřech disketách a je volně šířitelná. Případný zájemci o její nahrání se mohou obrátit na člena Akademické rady RNDr. Milana Mareše, DrSc. (ÚTIA AV ČR, P. O. Box 18, 182 08 Praha 8, tel.: (02) 6652803, 6641 4669, fax: (02) 6641 4903).

Francouzská firma TELMAT MULTIMODE, jeden z předních výrobců počítačových technologií, zejména v oblasti paralelních počítačů a programových prostředků založených na UNIXu, se na Akademii věd obrátila s **nabídkou spolupráce** při řešení výzkumných úkolů v rámci **projektu TEMPUS II**. Hledá partnerská pracoviště – ústavy AV ČR, která by se podílela na aplikovaném výzkumu a vývoji nových produktů firmy.

Podrobnější informace o firmě jsou k dispozici u člena Akademické rady, RNDr. Milana Mareše, DrSc. (ÚTIA AV ČR, P. O. Box 18, 182 08 Praha 8, fax (2) 6641 4003). Vážnější zájemci se mohou obrátit přímo na adresu firmy: Telmat Multimode, Z. I. 6, Rue de l'Industrie, B. P. 12, 68360, Soultz cedex, Francie, fax: (33)-8974 734.

Konkursy

Archiv AV ČR vypisuje konkurs na místa dvou vědeckých pracovníků (pro obor dějiny vědy a vědeckých institucí a pro obor studium a soupis rukopisů).

Přihlášky zasílejte na adresu:

Archiv AV ČR
V Zámcích 56/76
181 00 Praha 8 – Bohnice

Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR vyhlašuje konkurs na obsazení místa vědeckého pracovníka v oboru experimentální chemická fyzika a fyzikální chemie.

Přijímací pohovor se bude konat v pátek **27. ledna 1995 v 9.00 hod.**

Přesné přihlášky posílejte na adresu:

Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR
(sekretariát ředitel)
Dolejškova 3, 182 23 Praha 8

Oprava

V zápisu z 25. zasedání Akademické rady, zveřejněném v AB č. 12/94, v bodu VIII. v usnesení o udělení Cen Akademie věd, bylo nedopatřením uvedeno chybné křestní jméno jednoho z oceněných, RNDr. M. Křížka, DrSc., vědeckého pracovníka Matematického ústavu AV ČR. Namísto správného křestního jména Michal bylo uvedeno chybné jméno Milan. Redakce AB se touto cestou omlouvá RNDr. Michalu Křížkovi, DrSc., i čtenářům AB.

KALEIDOSKOP AB 95**KALEIDOSKOP AB 95

1. moravská geografická konference **Geografie a městské prostředí** se bude konat v Brně 4.- 8. září 1995 (jednací jazyk angličtina). Předběžné přihlášky přijímá do konce ledna CONGEO 95, Ústav geoniky AV ČR, P.O.B. 29, 613 00 Brno.

NATO Advanced Study Institute pořádá v Les Houches semináře: **Waves and Heterogeneous Media** (21.- 31.3.95, přihlášky do 15.1. na fax 33-1 40.79.44.25), **Quantum Fluctuations** (27.6.- 28.7.95, přihlášky do 1.3. na fax 33/50.55.53.25) a **Quantum Symmetries** (1.8.- 8.9.95, přihlášky do 1.3. na stejný fax jako u Quantum Fluctuations). Oznámení se seznamem přednášek jsou na kontaktní adrese.

Onassisova nadace zahajuje nový program pobytových stipendií (věková hranice 50 let, bez omezení pro známé vynikající vědce) pro hellenisty, překladatele řecké literatury a specialisty v humanitních a politických vědách, a postgraduálních stipendií pro učitele řečtiny. Oznámení je na kontaktní adrese.

Mezinárodní silniční a mostní veletrh a konference se bude konat v Praze 27.- 29. června 1995. Zájemci se mohou obrátit na agenturu VIACO, Jindřich Volf, Patočkova 93, 169 00 Praha 6, fax 351 7161. Termín přihlášek je 31.12.94 (oznámení jsme dostali příliš pozdě, než abychom termín mohli avisovat včas), plný text přednášky přijímá VIACO do 31. března 95. Oznámení je uloženo v Kanceláři AV u Dr. Tomáše Růžičky.

Centro Italiano di Studi sull'Alto Medioevo ve Spoletu pořádá 20.-26. dubna 1995 seminář/kurs **Il Caucaso: Cerniera fra culture dal Mediterraneo alla Persia (4.-11. století)**. Zahraniční zájemci mladší 30 let mohou požádat o stipendium do konce ledna, podmínky na kontaktní adresu.

Matsumae International Foundation nabízí 3-6měsíční pobytová stipendia pro období duben 1996 – březen 1997 vědeckým pracovníkům, kterým bude v době podání žádosti, tj. do **31.7.1995**, méně než 40 let. Prioritu mají přírodní vědy, medicina a technické vědy, ale stipendium mohou získat i zájemci z humanitních oborů. Podmínky jsou na kontaktní adresu.

Ústav pro mezinárodní obchod v Pekingu nabízí spolupráci českým ekonomům, vysokým školám a obchodním společnostem. Nabídka je k nahlédnutí v sekretariátu Dr. Viléma Herolda v Kanceláři AV, Národní 3, Praha 1.

London School of Economics oznámila svůj mezinárodní letní program 1995: 22 třídy denních kursů ve dvou termínech, 26.6.-14.7. a 17.7.-4.8. Zájemci mohou před zahájením absolvovat přípravný pětidenní kurz angličtiny. Podrobný program je na kontaktní adresu.

American Research Institute in Turkey (ARIT) nabízí 2-3měsíční stipendia Mellonovy nadace pro výzkum v Turecku (1995-1996) v jakémkoli oboru humanitních věd. Oznámení je na kontaktní adrese. **Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences:** Seznam středo- a východoevropských účastníků programu Trends in Scholarship (podzim 1994) a jejich studijních projektů je k nahlédnutí na kontaktní adresu.

Mírová cena UNESCO Félix Houphouet-Boigny může být každý rok udělena jednotlivcům, skupinám nebo institucím, které přispěly k zachování míru (1991 – Nelson Mandela a F.W. De Clerk, 1992 – Akademie mezinárodního práva v Haagu, 1993 – Y. Rabin, S. Peres a Y. Arafat). Její součástí je částka 800.000 FF. Případné návrhy kandidátů je třeba předložit na nominační formulář Sekretariátu ceny v sídle UNESCO ve Francii do 30. dubna 1995. Bližší informace a formulář u Dr. Evy Jelinkové, KAV ČR, Národní 3, Praha 1.

Generální ředitel UNESCO pan Federico Mayor vybízí organizace, aby do svých návrhů na personální obsazení volných míst v UNESCO zařazovaly na každé tři kandidáty mužského pohlaví alespoň jednu ženu.

Nadace Český literární fond

Dne 1. listopadu 1994 byla zaregistrována Nadace Český literární fond (ČLF), která se stala právním nástupcem organizace Český literární fond, zřízené autorským zákonem a vládním nařízením 159/69. Tím byla ukončena transformace kulturních fondů v souladu se zákonem 318/93 Sb., který tuto transformaci ukládal provést do 31. prosince 1994.

Postavení Nadace ČLF ovšem není nikterak jednoduché především z finančního hlediska. Systém tzv. jednotné daně totiž vyloučil bývalou daň z literární a umělecké činnosti obsahující i 2 % odvody ze všech autorských honorářů a navíc i příspěvky za užití volných děl a příspěvky uživatelů děl. Všechny tyto zdroje totiž v minulosti představovaly základ příjmové části rozpočtu ČLF. Nadace v současné době disponuje vlastním majetkem sestávajícím ze čtyř nemovitostí, movitého majetku a finanční hotovosti zhruba ve výši 100 mil. Kč. Prvotním zdrojem příjmů jsou úroky z uložených vkladů. Protože si je však nadační rada, vrcholný orgán Nadace, dobře vědoma toho, že úroky stěží kopřírají procento inflace a navíc je důvodný předpoklad, že v blízké budoucnosti dojde k poklesu úrokových sazeb, reálně zvažuje možnost investovat část finančních prostředků formou spolupráce s některou společností zabývající se tzv. investičním bankovnictvím.

Nadační rada jako řídící orgán Nadace byla zvolena tvůrčími a profesními organizacemi, sdruženými výkonných umělců a uživatelů děl na tři roky. Členy první nadační rady jsou prof. Z. Sirový – předseda (film a televize), R. Zeman – místopředseda (novináři), I. Vyskočil – místopředseda (výkonné umělci), PhDr. S. Pantůček, CSc. (věda), H. Franková (překladatelé), E. Kantúrková (spisovatelé), M. Melena (divadlo, rozhlas), PhDr. I. Železný (nakladatelé) a ing. V. Vlášek (nezávislý ekonom). Nadační rada má výlučnou pravomoc ve všech zásadních záležitostech týkajících se řízení Nadace včetně hospodářství a finanční sféry. Je kontrolována obdobně zvolenou dozorčí radou, jejímž předsedou je J. Novotný (výkonné umělci). Nadační ani dozorčí rada však nezasahuje do tvůrčích záležitostí, které jsou ve výlučné kompetenci výborů tvůrčích sekcí. Při Nadaci ČLF působí v současné době sedm sekcí – pro krásnou literaturu, vědeckou a odbornou literaturu, novinářství, překladatelství, divadlo, rozhlas a zábavní umění, film a televizi a konečně sekce pro výkonné umělce v oblasti divadla, rozhlasu, filmu, televize a zábavního umění. Všechny sekce mají samostatný rozpočet schvalovaný nadací radou. Poslání Nadace ČLF tedy naplňuje právě výbory tvůrčích sekcí, které se podle schválených Zásad hlavní činnosti zaměřují na podporu tvůrčí činnosti, oceňování výsledků tvorby a rovněž na dotaci nekomerčních, především nakladatelských projektů. Spektrum příspěvků je značně široké a zahrnuje stipendia, tvůrčí, cestovní a sociální příspěvky, ceny Nadace, tvůrčí odměny i uvedené dotace. Většina těchto příspěvků bude letos poprvé udělována formou grantů minimálně dvakrát ročně a podmínky s termíny podání žádostí budou zveřejňovány ve sdělovacích prostředcích.

Kromě přímé podpory tvůrčí činnosti existují v rámci Nadace ještě další možnosti, jichž mohou umělci, novináři a vědci využívat. Nadace ČLF je vlastníkem domu v Mikulově a Horním Smokovci sloužících k tvůrčím pobytům během roku za snesitelných inflačních podmínek a spolu se Slovenským literárným fondem užívá v letním období i polovinu domu ve slovinském Piranu. V sídle Nadace (Pod Nuselskými schody 3, Praha 2) byla v těchto dnech zřízena příruční knihovna s encyklopédickým a slovníkovým fundusem, která bude sloužit tvůrčím pracovníkům nejrůznějších oblastí spravovaných Nadací.

Výbor Sekce pro vědeckou a odbornou literaturu, jmenovaný nadační radou, pracuje ve složení: Prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc. – předseda, Prof. JUDr. Karel Malý, DrSc. – místopředseda, Doc. RNDr. Zlatko Knor, CSc., Doc. RNDr. Roman Koteký, DrSc., RNDr. Karel Rohlena, CSc., Prof. MUDr. Augustin Svoboda, CSc., Ing. Josef Svoboda, PhDr. Pavel Vašák, DrSc. a Doc. RNDr. František Vyskočil, DrSc.

Nejvýraznější formou pomoci v působnosti této sekce je oblast cestovních příspěvků. Umožnit účast vědeckým pracovníkům a aspirantům na zahraničních vědeckých kongresech, sympozích, odborných stážích či studijních pobytích k prezentaci dosažených výsledků jejich bádání, včasné získání nejnovějších poznatků z oblasti vědeckého výzkumu a navázání osobních kontaktů se zahraničními partnery,

považuje výbor sekce za důležitou a užitečnou investici pro celou naši společnost.

Při posuzování žádosti o cestovní příspěvek, kterou je nutno předkládat zásadně před realizací cesty, je brán zřetel především na publikační činnost žadatele, na vyjádření zaměstnavatele, event. odborné společnosti, na úspornost nákladů cesty a možnost úhrady z grantů a rovněž i na sociální poměry (přednost mají mladí vědečtí pracovníci a aspiranti) a pochopitelně i na finanční pomoc ČLF v minulých letech. Cestovní příspěvky jsou vypláceny až po absolvování cesty a předložení vyúčtování včetně originálů požadovaných dokladů a zprávy. Na kongresové poplatky se příspěvky neposkytují.

Velkou pozornost věnuje výbor vědecké sekce dotacím k podpoře vydání publikací z oblasti vědecké a odborné literatury a vydávání odborných časopisů. K žádostem o dotace je třeba kromě zdůvodnění přiložit podrobný rozpočet nákladů spojených s vydáním díla nebo časopisu.

Společně s Nadáním Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových uděluje sekce Cenu Josefa Hlávky za původní knižní práci z oblasti vědecké a odborné literatury publikovanou v České republice.

Ing. Michal Novotný, Helena Hájková

Model a analogie ve vědě, umění a filozofii

Nakladatelství Filosofia Filozofického ústavu AV ČR vydalo další z řady publikací zaměřených na mnohooborové posouzení vybraného tématu. Po předchozích svazcích „Symbol v lidském vnímání, myšlení a vyjadřování“ a „Intuice ve vědě a filozofii“ je nový sborník věnován tématu „Model a analogie ve vědě, umění a filozofii“. Na 320 stranách poskytla editorka J. Stachová slovo všem, kdo vystoupili se svým příspěvkem na mnohooborovém semináři, který na toto téma pořádal Filozofický ústav AV ČR ve dnech 2. a 3. listopadu 1993 už tradičně ve vile Lanna v Praze Bubenči.

Témata příspěvků se rozvinula do široké palety problémů různých rovin uvažování i různých vazeb a souvislostí modelu a analogie, aby tak vznikl jejich plastický obraz z pohledu vědců různých oborů přírodních a humanitních věd. Právě oni ve svých vystoupeních „podali svědectví“ o tvorivosti a sile lidského myšlení a jeho sounáležitosti se vším, co je člověku dáno „ve smyslech i v rozumu“.

Sborník obsahuje tyto příspěvky: J. Pechar, Analogie ve vědě a umění (úvodní příspěvek), Z. Mathauser, K možnosti komplexního modelu „umělecké situace“; P. Vašák, Literatura jako simulační svět; M. Kubínová, Modely modelů anebo paradoxy interpretace literárního díla; V. Zuska, Od struktury k recepci – vertikální analogon soudobého umění; F. Miko, Význam jako model; J. Kořenský, K problémům modelování řeči a jazyka; J. Stachová, Analogie, model, metafora; J. Králský, Abstrahování analogií pro matematické modely; L. Tondl, Epistemická funkce modelů a technické projektování; C. John, Modely v biomedicínském myšlení; J. Kamártý, Analogie a homologie jako nástroj poznání; S. Komárek, Mimikry a příbuzné jevy – historický přehled; Z. Sobotka, Reologické modely a reologicko-matematická analogie; O. Čálek, Analogie jako didaktický prostředek; M. Sedláková, Pojetí mentálních modelů v kognitivní psychologii; L. Valenta, Poznání jako tvorba sémantického modelu; L. Hohoš, Model, analógia a výskum budúcnosti; J. Vaněk, Dvojník jako analogie; J. Zeman, Emanační model světa; J. Doubravová, Modely skrytých sdělení; J. Rajchl, O analogickém modelování analogie a modelů a mítě celostnosti; B. Nuska, Symbolonové hodnoty analogie a modelu; J. Syrovátková, Analogie a porozumení.

Smysluplnost mnohooborových diskusí nespočívá jen v tom, že se sejdou lidé z různých oborů a každý mluví o něčem jiném, ale právě v tom, že se vyjadřují k jednomu a témuž tématu sice „jinak“, ale tak, aby si rozuměli. Jen tak se diskutovaný předmět ukáže v bohatosti svých vlastností a hlavně možností použít a třeba i netradičně využít v jednotlivých oborech. Tajemství úspěchu je spojeno s tím, jakou se podaří vytvořit aktuální mnohooborovou komunitu. Jak se to podařilo, o tom poskytne informaci sborník Model a analogie ve vědě, umění a filozofii, který právě vyšel.

Publikace pracovníků AV ČR

Karel Slavíček SJ. *Listy z Číny do vlasti a jiná korespondence s evropskými hvězdáři (1716-1735)*. Vyšehrad, Praha 1994, 270 stran. (Vydal a přeložil Josef Kolmaš z Orientálního ústavu AV ČR.)

Kniha obsahuje vedle dosud vydané Slavíčkovy korespondence řadu dalších dopisů shromážděných z různých evropských archivů. Slavíček působil v Číně jako misionář a dopisoval si s předními evropskými vědci své doby (matematiky, astronomie, geografy aj.). Dílo obsahuje vedle českého překladu originály v latině, bohaté poznámky, bibliografií a četné ilustrace.

Objednávky na adresu: SCRIPTUM s.r.o., Kolejní 4, 160 00 Praha 6.

Džibrán Chalíl Džibrán. *Blázen a jiné paraboly*. Dar Ibn Rushd, Praha 1994, 176 stran.

Překlad parabol, básní v próze a povídek jednoho z nejslavnějších libanonských spisovatelů Džibrána Chalíla Džibrána (1883-1931), který bývá nazýván „Dantem 20. století“. Patří mezi nejvydávanější arabské spisovatele na světě. Vydané dílo (přeložil a doslovem opatřil Svetozár Pantůček z Orientálního ústavu AV ČR) dobře charakterizuje uměleckou i filozofickou úroveň autora příšného arabsky i anglicky.

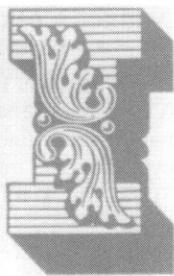
Objednávky: Dar Ibn Rushd, Kolbenova 32, 190 00 Praha 9.

Bohumil Samek. *Umělecké památky Moravy a Slezska. Díl I. (A-I)*. Academia 1994, 653 stran.

Více než dvanáct let od vydání posledního ze čtyř svazků jedinečných Uměleckých památek Čech v nakladatelství Academia trvalo, než se na knižním trhu objevil první svazek navazující třídně syntetické práce poprvé uceleně popisující umělecké bohatství Moravy a Slezska.

Umělecké
památky
Moravy
a Slezska
I. SVAZEK A/I
BOHUMIL SAMEK

KAREL SLAVÍČEK SJ

Listy z Číny

IHS

嚴嘉樂

The illustration features the title 'Listy z Číny' in a large, elegant script font. Below it is a heraldic shield containing the letters 'IHS'. To the right is a detailed illustration of a traditional Chinese dragon. On the left, vertical Chinese characters read '嚴嘉樂'.

Autor díla, PhDr. Bohumil Samek je pracovníkem Ústavu dějin umění AV ČR. Milovníci světských i církevních památek, hradů, zámků, tvrzí či lidové architektury, kostelů, klášterů soch, plastik a dalších památek se tak mohou v pozoruhodné úplnosti seznámit s historickým vývojem jednotlivých sídel na území Moravy a Slezska, s uměleckým vybavením interiérů i výstavními exponáty ve sbírkách muzeí, galerií a knihoven. První svazek abecedně řazených míst na území Moravy a Slezska, zahrnující písmena A – I, obsahuje velmi rozsáhlý a úplný popis uměleckých památek Brna, Boskovic, Frýdku, ale také malých vsí jako je Ivaň či Blatnice. Naleznete zde také informace o zahradách a parcích. O rozsahu a vybavenosti díla svědčí to, že první svazek má při rozsahu 653 stran celkem 694 černobílých fotografií a 197 kreseb. Další svazky mají být vydány s ročním intervalom, tedy v roce 1996 a 1997. První díl Uměleckých památek Moravy a Slezska se v prodejně Academia na Václavském náměstí prodává za 390,- Kč.

Vydává:
Tiskový odbor Kanceláře AV ČR
Národní 3, Praha 1
Odpovědný redaktor: Svetozár Pantůček
Redakce: Sylva Daněčková
tel.: 24 24 05 14
Sazba: Fortuna, středisko fotosazby, Praha
Tisk: Academia Praha
Číslo vychází 13.1.1995
ISSN 1210-9525